

OCUPAȚIILE COMUNITĂȚILOR NEO-ENEOLITICE DE ASPECT CULTURAL STOICANI—ALDENI

de ION T. DRAGOMIR

In urma interpătrunderii celor două mari arii culturale eneolitice extracarpatice, Gumelnița A₁ și Cucuteni, faza A₁, situate în spațiul dintre curbura Carpaților Orientali și Dunăre, precum și a înaintării culturii Cucuteni, faza A₁ în partea de nord-est a Cîmpiei Române și a extinderii culturii Gumelnița A₁ în sudul Moldovei, sudul R.S.S. Moldovenească și Ucraina, s-a format un facies cultural de sinteză între cele două mari culturi componente. Acest facies cultural a fost numit inițial de către oamenii de știință *Gumelnița-Ariușd, apoi aspectul Aldeni II și ulterior aspectul cultural Stoicani-Aldeni*. Desigur, aspectul Stoicani-Aldeni constituie o puternică verigă de legătură în procesul de dezvoltare a societății omenești din spațiul carpato-dunărean, în perioada de început a epocii neo-eneolitice, datată 3800—3600 i.e.n., fiind documentat arheologic în trei etape evolutive bine precizate stratigrafic.

După materialele arheologice în general și după unelte în special, se pot stabili diferențele ocupării sau activității cu caracter economic ale populațiilor aspectului cultural Stoicani-Aldeni, strins legate de agricultură și de creșterea vitelor, de vinătoare, pescuit și cules, de meșteșugul olăritului și prelucrarea lemnului, a pietrei, a osului și a țesutului, a impletitului de rogojini și a torsului, a pieilor de animale, a aramei etc.

Se știe că triburile neo-eneolitice de caracter sedentar se ocupă în principal cu cultivarea primitivă a plantelor, documentată în primul rînd prin boabele de grâu carbonizate, descoperite la Băneasa¹ și la Lișcoteanca III², în gropi de provizii special amenajate, lătuite și apoi

¹ Ion T. Dragomir, *Danubius. II—III*, 1969, p. 55..

² Cu prilejul săpăturilor întreprinse de către N. Harțușe și F. Anastasiu, la Lișcoteanca, punctul „Movila Olarului“ (jud. Brăila), s-a descoperit o groapă de provizii cu peretei lătuiți, ce conține o cantitate apreciabilă de grâu carbonizat, precum și o serie de obiecte întregi de aspect Stoicani—Aldeni și anume: cîteva vase pictate în dungi albe pe fondul roșu, o placă ornamentală, de formă romboidală cu simbolul soarelui în partea centrală; două cojociere de mărgele tubulare de lut ars ș.a. După conținutul ei, groapa avea un caracter ritual, strins legat de cultul soarelui binefăcător și al recoltelor bogate, fiind similară cu aceea de la Băneasa.

arse din etapa a III-a de dezvoltare a acestui aspect cultural. În diferite rinduri s-a precizat că prezența anumitor unelte din corn, os și piatră, cum sunt spre exemplu, rîmoacele și săpăligile din corn de cerb, piesele componente pentru seceri de os, corn și silex, numeroasele rișnițe primitive de mină și frecătoarele de piatră, prezența chiupurilor și a gropilor de provizii, precum și a impresiunilor de pleavă și de paie tocate, vizibile în compoziția pastei chirpicilor, pereților și platformelor locuințelor, și uneori, chiar în aceea a vaselor de uz comun, reprezintă dovezi concrete pentru cultivarea primitivă a cerealelor.

Din cercetările și analizele de laborator, se presupune că triburile din perioadele timpurii ale culturii Gumelnîța, la fel ca și cele ale culturii Cucuteni-Tripolie practicau o agricultură destul de avansată. Pe baza amprentelor de semințe și de pleavă lăsate în pasta chirpicului ars, cercetătorii sovietici au ajuns la concluzia că populația așezărilor de aspect Stoicanî-Aldeni cultivau toate cele trei soiuri de grâu cu glumele: (*Triticum monococcum L.*, *Triticum dicoccum Schrank* și *Triticum spelta L.*), precum și grâul pitic (*Triticum compactum Host.*), orzul cu bobul alb (*Hordeum vulgare var. nudum*), ovăzul (*Avena sativa L.*) și meiul obișnuit (*Panicum miliaceum L.*).

Z. V. Janouchevitch a determinat același soiuri de cereale și pentru populațiile așezărilor tripoliene timpurii, contemporane acestui aspect cultural³.

Referitor la utilizarea uneltelelor de corn de cerb, examineate de către G. V. Korobkova la microscop binocular de foarte mare precizie, s-a putut stabili că pe toate ramurile coarnelor de cerb sunt urme lăsate de lucratul pămîntului, căci julturile sau rosăturile uneltelelor sunt situate în aceeași direcție, iar uneltele de mari dimensiuni se consideră că au fost folosite chiar cu ajutorul animalelor de tracțiune. În acest sens, putem menționa că în așezarea de aspect Stoicanî-Aldeni de la Bolgrad s-a descoperit un os de bovideu de tracțiune. Pe linia acelorași ipoteze destul de plauzibile se înscrie și aceea că primele ogoare au fost luate cu ajutorul săpăligilor din corn de cerb și din lemn, sau cu anumite unelte de piatră și, abia ulterior, s-a trecut la aratul rudimentar al solului, la o adâncime mică, întrebuintîndu-se plugul de lemn cu protap tras de animale⁴. Nu este exclus ca printre uneltele de corn de cerb, de dimensiuni mari, să cum este acela descoperit la Costinești⁵, și-ndeosebi cum sunt exemplarele de la Suceveni, de forma unor rîmoace, să nu fi avut un alt rol decât acela al săpăligilor, să fi fost adică atașate ca brăzdare la plugul de lemn. În orice caz, dacă ne gîndim la rezervele de alimente, în special la cereale, necesare pentru satisfacerea cerințelor unor astfel de comunități sedentare, relativ bine organizate, cu o economie primitivă destul de avansată, precum și la procurarea furajelor de orice natură, pentru hrana animalelor domestice, în

³ E. K. Tchernych, *VIII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques*, Belgrade, 1971, p. 10.

⁴ *Ibidem*, p. 9.

⁵ Doina Galbenu, *Pontica*, IV, 1971, p. 239.

anotimpurile friguroase, timp de cîteva luni de zile, acestea trebuie să fi fost destul de mari și bine depozitate. În aceste condiții este de presupus existența unei agriculturi primitive de caracter extensiv și intensiv adecvat pentru a se putea face față cu succes hranei zilnice. Așa încît e de crezut că, în afară de uneltele mici de piatră și a săpăligilor clasice din corn de cerb, pe care noi le considerăm că serveau mai mult la întreținerea recoltelor, decât la desfundarea terenului, au existat fără îndoială și alte mijloace de producție mult mai perfectionate, confectionate probabil din esențe de lemn tare, care dădeau randament sporit. Acesta a fost desigur plugul rudimentar din trunchi de copac, chiar dacă momentan nu dispunem de suficiente dovezi, în afară de prezența unui singur os de bovideu trăgător, descoperit la Bolgrad, precum și a unui corn de cerb — fier de plug —, provenind dintr-o aşezare neolică tîrzie de la Căscioarele⁶.

O altă ramură a agriculturii primitive la fel de importantă este creșterea animalelor domestice, caracteristică pentru culturile de stepă, așa după cum opiniază și V. I. Tsalkin⁷.

Materialul faunistic rezultat din săpături este deosebit de bogat. De cele mai multe ori în cuprinsul aşezărilor acestui facies cultural îl depășește cu mult pe cel ceramic. Pe baza analizelor paleo-faunistice de la Lișcoteanca I și Suceveni, efectuate de către Sergiu Haimovici de la Laboratorul de morfologie animală al facultății de biologie de la Universitatea „Al. I. Cuza” — Iași, s-a ajuns la rezultate aproape identice pentru ambele aşezări, atât în ceea ce privește existența speciilor de animale domestice și sălbaticе, cît și în aceea a procentajelor, cu toate că materialul osos provine din aşezări situate diferit sub aspect geografic. Considerăm că aceste determinări sunt relativ suficiente pentru a ne face o părere de ansamblu asupra creșterii vitelor și a practicării vînătoarei de către comunitățile aspectului Stoicanî-Aldeni. Materialul determinabil de la Lișcoteanca I însumează 516 resturi, dintre care un fragment osos provine de la o pasăre, căreia nu i s-a putut preciza specia, iar celealte 515 aparțin mamiferelor. Din același grup de oase, un număr de 125 de resturi foarte fragmentare n-au putut fi determinate. În ceea ce privește materialul osteologic de la Suceveni, acesta cuprinde 809 resturi, dintre care 806 aparțin mamiferelor, 70 n-au putut fi precis determinate, iar trei fragmente provin de la păsări — o specie de talie mare — evident sălbatică. Frecvența speciilor domestice și a celor sălbaticе în ordinea importanței numerice se prezintă astfel : pe primul loc se plasează *Bos taurus*, urmat de *Ovicaprine* (*Ovis* + *Capra*), *Sus scrofa domesticus*, *Equus caballus* și *Canis familiaris*.

Din nomenclatura speciilor sălbaticе, în aceeași ordine procentual-numerică cităm : *Cervus elaphus*, *Capreolus capreolus*, *Sus scrofa ferus*, *Bos primigenius* și *Meles meles*.

⁶ Vladimir Dumitrescu, *SCIV*, 16, 2, 1965, p. 227.

⁷ E. K. Tchernych, *op. cit.*, p. 10.

Revenind asupra situației de la Lișcoteanca I, se poate constata că frecvența cea mai ridicată o are boul domestic, care — luând în considerație și talia sa specifică — reprezinta o importanță deosebită în economia așezării. Foarte puține resturi aparțin tinerilor (s-a găsit un singur individ de circa 1 an), cele mai multe provin de la exemplare de trei ani, deci adulți și mature. Este de presupus că vitele mari erau crescute pentru alte scopuri (reproducere, lapte și poate pentru muncă) decât ca furnizoare de carne.

Ovicaprinele au o importanță mult mai mică. Sub aspectul frecvenței caprele sunt mai numeroase decât oile: unele dintre femele mai aveau încă coarne. Din cei 14 indivizi la care s-a putut preciza vîrstă, 2 au aproximativ 6—7 luni, 7 sunt în jur de 1 an, iar restul adulți și maturi.

Porcul domestic urmează după ovicaprine. Din cei 14 indivizi prezenti, 3 au între 3—6 luni, restul fiind mai vîrstnici, unii dintre ei chiar cu dentitia erodată; aşa dar tineretul nu este prea frecvent, fenomen care merită să se semnalat la această specie care este furnizare de carne.

Oasele de cal sunt destul de numeroase; nu s-au găsit maxilare cu dinți după care s-ar fi putut preciza vîrstă indivizilor; 2 dintre ei sunt nemaiuri. Nu se poate explica această frecvență înaltă a calului ce constituie aici o excepție față de alte așezări neolitice și neo-eneolitice de pe teritoriul patriei noastre. Oare calul era domesticit?... Credem că procesul domesticirii lui începuse și era pe cale de maturizare.

Cîinele prezintă 7 fragmente care ar aparține la 3 indivizi. Se observă o variație relativ marcată a taliei.

Speciile de mamifere sălbatici sunt reprezentate prin cerb (cu frecvența cea mai înaltă), căprior, mistreț și bou, copitate de talie mare, ce erau desigur vinătate pentru carne; la care adăugăm bursucul cu un singur rest de os. Dat fiind frecvența redusă a acestor specii, se poate constata că vînătoarea avea un rol cu totul secundar pentru economia comunităților de aspect Stoicanî-Aldeni. Se poate menționa de asemenea faptul că cerbul (actualmente specie montană) era răspîndit și în zona de joasă altitudine ce formează astăzi cîmpia Bărăganului din nord-estul Munteniei. Prin urmare în această zonă existau atunci massive pădureoase mult mai mari decât cele de azi.

Deși determinările faunistice de la Lișcoteanca I sunt aproape identice cu cele de la Suceveni, există totuși, și unele deosebiri. Spre exemplu la Suceveni cele mai multe resturi de bovine provin de la indivizi cu coarne mici și gracile, asemănători cu tipul „brachiceros“. În ceea ce privește vîrsta, pentru 27 de exemplare (determinată după dinți), rezultă că 3 aveau între 1—2 ani, 7 în jur de 3 ani, iar 17 peste 3 ani, dintre care 2—3 bătrîni. Deci apare evident faptul că bovinele erau învățate pentru scopuri utilitare.

Ovicaprinele au o frecvență mult mai mică. Se pare că Ovis este predominant. Pe baza resturilor de maxilare cu dinți se constată că

peste 2/3 dintre indivizi aveau peste 2 ani, găsindu-se chiar bătrâni cu denitie puternic erodată.

Porcul domestic are o frecvență și mai mică. Resturile aparțin unui tip de talie mică și destul de gracil, asemănător cu tipul „palustris“. Cantitatea de resturi provenind de la neadulți predomină.

Calul — despre care nu se poate preciza dacă era domestic — are foarte puține resturi, aşa cum apare de altfel și în alte așezări neolitice și eneolitice de la noi.

Ciinele se caracterizează printr-o frecvență relativ ridicată, dar nu credem că ar fi fost folosit în alimentație, ci în scopuri utilitare, la paza turmelor și gospodăriilor împotriva fiarelor sălbaticice. Talia sa apare variabilă, însă nu s-au găsit exemplare mari, ci doar de mărime mică și mijlocie. Speciile sălbaticice sunt reprezentate prin cerb, cāprior, mistreț și bou, primului aparținându-i peste 1/2 din resturile ce aparțin acestui grup. Firește vinătarea era exercitată în scopuri alimentare, însă avea o pondere foarte scăzută în economia locuitorilor acestei așezări. Este necesar să menționăm prezența și frecvența oarecum ridicată a cerbului (specie actualmente montană) în zona de joasă altitudine în care este situată așezarea de la Suceveni. Ca un corolar ar fi de presupus, în această zonă de sud a Moldovei, în epoca neo-eneolitică, prezența unor masive destul de mari⁸. Deși nu dispunem de analize sporo-polene, totuși, pe baza unor resturi de cărbuni de lemn de stejar, descoperite la Suceveni, a varietăților de cereale sus amintite, precum și a determinărilor de paleo-faună, presupunem că, climatul micro-zonei în care s-au dezvoltat comunitățile aspectului Stoicanî-Aldeni, era un climat destul de asemănător cu cel actual, cu păduri întinse de foioase. În favoarea similitudinii acestui microclimat pledează însuși felul de construcție al locuințelor de o arhitectură destul de solidă și confortabilă, cu pereții groși din furci, pari și niuele, pomestigi cu lut și platforme de aspect cucutenian, specifice numai pentru etapele II și III de dezvoltare a acestui facies, ceea ce denotă că aspectul general al climatului și al florei nu au suferit transformări prea mari, deoarece în condițiile existenței unui climat blind astfel de locuințe n-ar fi fost absolut necesare.

Dacă din determinările faunistice efectuate la Lișcoteanca I și Suceveni frecvența păsărilor este mult mai scăzută, aceasta se datorează și faptului că o mare parte dintre unelele de os ale comunităților de aspect Stoicanî-Aldeni, mă refer în special la sule, erau făcute din oase tari și lungi, din femure de păsări sălbaticice, probabil de baltă, care n-au fost incluse în procentajul statistic sus amintit.

Interesantă ni se pare descoperirea resturilor osteologice de *Equus caballus*, probabil, în stare sălbatică, sau poate chiar domesticit, destul de numeroase comparativ cu alte culturi neo-eneolitice, fiind bine documentate nu numai în așezările de la Lișcoteanca I și Suceveni, ci și la Drăgănești — Tecuci, precum și în două morminte de inhumăție

⁸ Mulțumim și pe această caile tov. Sergiu Haimovici pentru ajutorul acordat la determinarea materialului faunistic de la Lișcoteanca și Suceveni.

chircite, de la Lișcoteanca I și Suceveni, aparținând aceluiași aspect cultural, depuse ca ofrandă.

Comparind așezările din perioada timpurie a culturii Tripolie cu cele ale aspectului Stoicani-Aldeni se poate constata că acestea din urmă dădeau o mare atenție creșterii cornutelor mari, față de cele tripoliene, care acordau o mare atenție porcinelor. Interesante mi se par concluziile lui V. I. Tsalkin, care afirmă că vitele din perioadele timpurii ale culturii Gumelnița și Tripolie își au originea în diferite regiuni de domesticire. Importanța moderată a practicării vînătoriei și preponderența creșterii vitelor mari, a diferențelor insușiri ale raselor de bovine, particularitățile, privitor la compoziția cirezilor prin spete și soiuri, înseamnă că s-a utilizat frecvent carneea tinerelor animale ca hrană pentru comunitățile de aspect Stoicani-Aldeni. Toate acestea i-au permis lui V. I. Tsalkin să considere că economia comunităților Stoicani-Aldeni s-a dezvoltat mai mult decât economia vechilor așezări tripoliene⁹.

Pescuitul, ca preocupare, se manifestă destul de pregnant în mai toate comunitățile de aspect Stoicani-Aldeni, deoarece așezările sunt situate pe cursul apelor mari și mijlocii (Dunăre, Prut și Siret), pe terasele inferioare ale bălților și a marilor lacuri din sudul R.S.S. Ucraina, acolo unde terenul era propice pentru pescuit. Descoperirea unui însemnat număr de oase de pește, și-ndeosebi de vertebre de la exemplarele de talie mare, probabil somn, a carapacelor de broască țestoasă, precum și a numeroase unelte de pescuit, din corn de cerb, os și lut ars, cum sunt harpunele și greutățile de plase de pescuit, prezente în așezările Stoicani¹⁰, Luncavița¹¹, Lișcoteanca I, II, III¹², Suceveni¹³, Vulcănești¹⁴ etc., sint dovezi grăitoare în acest sens. În aceeași măsură este reprezentat și culesul. El este bine documentat în toate așezările acestui facies cultural, datorită descoperirii unor apreciabile cantități de valve de scoici și cochilii de melci, găsite în majoritatea cazurilor în gropile menajere.

Printreindeletnicirile sau meșteșugurile primitive, fără îndoială, olăritul sau prelucrarea lutului în general, ocupă un loc de frunte în toate culturile neolitice și eneolitice. Cantitățile apreciabile de fragmente ceramice și de vase întregi și întregibile, descoperite în așezările de aspect Stoicani-Aldeni, atât de felurite ca forme, decor și dimensiuni, dovedesc cu prisosință nu numai existența unei indeletniciri specializate, de primă necesitate gospodărească, ci și capacitatea creațoare, gustul artistic și rafinamentul acestor comunități de-a lungul celor trei etape. Considerăm că olăritul nu constituia o indeletnicire practicată de femeile fiecărei locuințe, așa cum s-a susținut multă vreme, ci era prac-

⁹ E. K. Tchernych, *op. cit.*, p. 10—11.

¹⁰ M. Petrescu-Dimbovița, *Materiale*, I, 1953, fig. 44/4 și 45/14.

¹¹ Eugen Comșa, *SCIV*, III, 1952, p. 413—416.

¹² Ion T. Dragomir, *op. cit.*, fig. 5/19.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Harponul de la Vulcănești are cîrligele situate numai pe o singură latură.

ticat de anumiți meșteri specializați¹⁵ după cum a precizat prof. Vladimir Dumitrescu, mai ales că cupoarele de ars ceramică sunt destul de rare. În aria aspectului Stoicanî-Aldeni pînă acum nu se cunoaște nici un cupor de acest fel, deși materialele ceramice descoperite sunt apreciabile. Ele erau, desigur, situate undeva periferic așezărilor, acolo unde se aflau surse bune de lut și apă necesare prelucrării ceramicii. Descoperirea unor cupoare izolate, de cele mai multe ori întimplător, departe de așezări, confirmă faptul că meșteșugul și arta de a face oale nu putea fi la îndemina oricui. Nu este mai puțin adevărat că și celelalte meșteșuguri, legate de prelucrarea lemnului, necesar la construcția locuințelor și la confecționarea anumitor unele de lemn, dispărute, dar, care sigur au făcut parte din inventarul acestor așezări, își au importanța lor. De asemenea meșteșugurile privind prelucrarea pietrei, a sillexului, a cornului, a osului și se poate spune aceasta și pentru aramă, sunt bine documentate, atât de bogăția utilajului existent, cât și de așchiile, deșeurile și rebuturile rezultate în urma prelucrării. Prepararea pieilor de animale poate fi dovedită, fie datorită marelui număr de sule de os, de împungătoare, suvace, lustruitoare sau lisuare, fie prin însăși creșterea vitelor și vinătoarei care furnizau pieile pentru îmbrăcăminte și încălăriminte. Strîns legate de acestea erau și indeletnicirea torsului și a țesutului reprezentate concret de existența fusaiolelor și a greutăților de lut ars de la războiul de țesut vertical, descoperite în mare număr în complexele aspectului Stoicanî-Aldeni.

Printre indeletnicirile secundare trebuie să amintim și pe aceea a impletitului papurii și a rogozului, specifică acestor comunități cu o pondere mult mai mare față de alte comunități contemporane sau mai vechi, deoarece deținea un rol important, documentat de mediul geografic cu o bogată vegetație de baltă și în același timp și de numeroasele funduri de vase de aspect Stoicanî-Aldeni, care poartă amprentele impletiturilor din plante fibroase aquatice.

In ceea ce privește preponderența agriculturii primitive și a creșterii vitelor în viața triburilor și a comunităților de aspect Stoicanî-Aldeni, aceasta se reflectă de asemenea și în credințele și practicile magico-religioase strîns legate de cultul soarelui și al recoltelor bogate, reprezentate încizat de numeroase simboluri de aspect solar, pe anumite vase mari și mici, pe chiupuri și pe plăci ornamentale specifice acestui aspect, bine documentate în cadrul ultimei etape de dezvoltare a așezărilor de la Băneasa¹⁶, Suceveni, Lișcoteanca III etc.

Privind retrospectiv asupra tuturor descoperirilor arheologice neolitice întreprinse pînă acum pe teritoriul țării noastre, se poate afirma cu suficientă certitudine că, atât ocupăriile, cât și meșteșugurile practicate de către purtătorul aspectului cultural Stoicanî-Aldeni, aveau în general aceleasi trăsături comune, bineînțeles, în afară de unele mici

¹⁵ Prof. Vladimir Dumitrescu referindu-se la măiestria formelor și a decorului ceramicii cucuteniene a afirmat că acestea nu puteau fi realizate decît cu ajutorul unor „meșteșugari olari”. Vezi și Silvia Marinescu-Bîlcu, *Cultura Pre-cucuteni pe teritoriul României*, Editura Academiei, București, 1974, p. 145.

¹⁶ Ion T. Dragomir, op. cît., p. 55 și fig. 17.

modificări structural-economice, apărute datorită influențelor mediului geografic, în care se află fiecare comunitate eneolitică. Prin aceasta considerăm că cercetările arheologice afectate purtătorilor aspectului Stoicanî-Aldeni și-au adus o eficientă contribuție la îmbogățirea cunoștințelor cu noi date arheologice privind istoria agriculturii străvechi a patriei noastre.

LES OCCUPATIONS DES COMMUNAUTÉS NÉO-ENEOLITHIQUES D'ASPECT CULTUREL STOICANI-ALDENI

(Résumé)

Grâce à l'interférence des deux grandes aires culturelles énéolithiques extracarpates, Gumelnîța, phase A₁, et Cucuteni, phase A₁, situées dans l'espace qui s'étend entre la courbure des Carpates orientales et le Danube, et grâce aussi à l'avancement de la culture Cucuteni, phase A₁, vers le nord-ouest de la Grande Plaine de Valachie et l'extension de la culture Gumelnîța, phase A₁, vers le sud de la Moldavie, le sud de la RSS de Moldavie et l'Ukraine, s'est formé un faciès culturel de synthèse entre les deux grandes cultures composantes que les hommes de science ont d'abord nommée Gumelnîța-Ariusd, puis l'aspect Aldeni II et ensuite l'aspect culturel Stoican-Aldeni, développé le long de trois étapes évolutives bien distinctes du point de vue stratigraphique. Cet aspect culturel constitue, dans le domaine de sa culture matérielle et spirituelle, un chainon dans le processus du développement de la société humaine qui habitait cet espace entre les Carpates et le Danube durant la période de début de l'époque énéolithique daté 3800—3600 a.n.è.

D'après le matériel archéologique découvert pendant les fouilles et surtout d'après des outils, on a déterminé certaines occupations et métiers des communautés d'aspect Stoicanî-Aldeni. Les occupations et les métiers sont d'abord étroitement liés à la culture des plantes (au niveau primitif), à l'élevage des animaux, puis à la chasse, à la pêche et au moissonnage, à la poterie, au travail du bois, de la pierre, de l'os et des cornes, au filage et au tissage, au nattage du roscau, au tannage, à l'usinage du cuivre etc.

Bien que n'ayant pas d'analyses sporopolleniques nous supposons, basés sur des restes de tissons de bois de chêne et la variété des céréales identifiées à Bâneasa, Lișcoteanca III, Suceveni, etc., basés aussi sur les déterminations de paléo-faune de Lișcoteanca I et Suceveni, que le climat de la micro-zone où se sont développées les communautés d'aspect Stoicanî-Aldeni fut un climat assez ressemblant à celui d'aujourd'hui, où il y avait des forêts étendues, climat favorable au développement des localités sédentaires ayant une économie primitive avancée.